

ОДЕСЬКІЙ ЮРИДИЧНІЙ ОСВІТІ ТА НАУЦІ
160 років

ПЕРЕДМОВА

Вирішення проблем, що постають перед сучасною юриспруденцією, неможливо без філософського осмислення правової реальності, розуміння її ціннісних засад. У такому контексті зростає значення філософії права як світоглядно-методологічної основи сучасної юриспруденції, що спрямовує свою увагу на актуальні проблеми держави і права. Особливо важливим для сучасного етапу розвитку української юриспруденції є поєднання філософського та юридичного знання, тісний зв'язок між теорією та практикою.

В Одеській національній юридичній академії активно розвиваються як теоретичні, так і практичні наукові напрямки. Особливо слід відзначити внесок вчених Одеської національної юридичної академії у розробку фундаментальних проблем аксіології права.

Вельми важливим є те, що аксіологічні питання висвітлюються не тільки в межах філософсько-правових досліджень, але й на матеріалі галузевих юридичних дисциплін. Це актуалізує розробку аксіологічної проблематики не тільки в філософському та загальнотеоретичному аспекті, але й у практичних дослідженнях держави та права.

12–13 жовтня 2007 року в Одеській національній юридичній академії відбулось засідання II Всеукраїнського «круглого столу» «Актуальні проблеми філософії права (аксіологічний аспект)», в якому взяли участь представники провідних правових, історичних і філософських шкіл України. У виступах і дискусіях були розглянуті фундаментальні питання сучасної правової реальності під кутом зору аксіології у різноманітті її філософських інтерпретацій.

У процесі роботи «круглого столу» порушувались актуальні аксіологічні проблеми галузевих юридичних дисциплін, зіставлення східного й західного ціннісного наповнення права, прав людини, окремих державно-правових інститутів. Учасниками була підкреслена цінність збереження правової традиції українського народу на тлі розгортання процесів глобалізації у сучасному світі. Гостру дискусію серед представників провідних шкіл права сучасної України викликала можливість вирішення проблем сучасної юриспруденції шляхом долучення до її методологічного інструментарію аксіологічного підходу.

До першого розділу збірника увійшли праці, що присвячені розгляду аксіологічного підходу в системі методології сучасної юриспруденції, визначенню

його евристичних можливостей в осягненні сутності права. Тут можна виділити розкриття проблем аксіологічного виміру правосвідомості та правової культури (Н. П. Осипова), постановку питання про антиномічну природу права (В. В. Дудченко) і аксіологічної складової зміни парадигми наукового пізнання (Н. А. Польовий), статті по правах людини в їх аксіологічній інтерпретації (С. П. Добрянський, Д. А. Гудима, Ю. П. Лобода).

У другому розділі розкривається проблематика ціннісного наповнення права в східній та західній правових традиціях. Серед публікацій цього розділу виокремлю розгляд універсального та національного в ціннісному вимірі права (С. І. Максимов), аналіз аксіологічної складової сучасного правопорядку (А. Ф. Крижанівський), вихід до питання умовності у праві як філософсько-правової проблеми (Е. В. Бурлай), розвиток ціннісної проблематики в дослідженнях філософів і юристів минулого (С. В. Ромашкін, І. В. Немченко, О. С. Мельничук).

Розділ третій присвячено розумінню сучасної аксіосфери держави та суспільства. Для цього розділу принципове значення має розгляд поняття й утримування аксіосфери держави (Ю. М. Оборотов), проблематика відновлення ціннісного каркаса суспільства (О. А. Довгополова), ролі цінності права для побудови відкритого громадянського суспільства (О. Л. Макаренков), характеристика аксіологічних аспектів різних інститутів держави та громадянського суспільства (В. Р. Барський, М. О. Петришина, Ю. С. Разметаєва).

У кожному із трьох розділів є публікації, в яких аксіологічна проблематика пов'язана із практикою законотворчості, реалізацією законодавства, а також з ефективністю застосування правових установлень у нашій державі.

Незважаючи на різноманітність публікацій, зміст збірника свідчить не тільки про значення аксіологічної проблематики для розвитку сучасної юриспруденції, але й спрямовує на осмислення чинного права під кутом зору його ціннісного наповнення, плюралізму існуючих правових цінностей. Все це дозволяє розглядати правову систему України як ціннісно-нормативну, в якій знайшли вираз правові традиції та правовий менталітет українського народу.

Вельми сподіваюсь, що аксіологічна складова сучасного правового розвитку, яка знайшла яскраве відображення в збірнику, не залишилася поза увагою теоретиків і практиків вітчизняної юриспруденції.

Сергій КІВАЛОВ,

доктор юридичних наук,
професор, академік АПН України,
президент Одеської національної
юридичної академії,
голова Комітету Верховної Ради
України з питань правосуддя